

Samrådsredogörelse

Bevarande- och utvecklingsplan för
världsarvet Örlogsstaden Karlskrona,
Karlskrona kommun

Vad är en samrådsredogörelse?

Samrådsskedet

Samrådsskedet är det första tillfället där allmänheten, föreningar och myndigheter med flera kan lämna synpunkter på förslag till Bevarande och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona. Det andra tillfället är under utställningsskedet som äger rum efter justeringar har gjorts av planförslaget med hänsyn till inkomna synpunkter från samrådsskedet.

Synpunkter från samrådet sammanställs och kommenteras i en samrådsredogörelse. I redogörelsens kommentarer redovisas kommunens ställningstaganden till inkomna synpunkter, huruvida de tillgodoses eller inte samt en motivering. I avsnittet förändringar av planförslaget redovisas alla förändringar som tillkommit efter samrådsskedet.

De som berörs av förslaget och har synpunkter måste framföra dessa skriftligt under samråds- eller utställningsskedet för att senare ha rätt att överklaga kommunens beslut att anta planen.

Denna samrådsredogörelse presenteras i samband med genomförandet av utställningen. Uppgifter om var och hur man kan lämna synpunkter på utställningshandlingen finns på kommunens webbsida www.karlskrona.se. En sammanställning av inkomna synpunkter från utställningen kommer presenteras i en utställningsutlåtande inför antagande av planförslaget.

Överklaga

Bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Ett tematiskt tillägg till översiktsplanen är inte ett juridiskt bindande dokument, därför kan inte innehållet i planen överklagas. Överklagan kan enbart ske om Bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona inte har tagits fram på ett lagenligt sätt eller om en annan instans än kommunfullmäktige har antagit planen. Alla som bor i Karlskrona kommun, äger fast egendom i kommunen eller är taxerad till kommunalskatt i kommunen har rätt att överklaga planen.

Hur ska dokumentet läsas och var kan jag få mer information?

Denna samrådsredogörelse är en sammanfattning av de synpunkter som inkommit under samrådstiden. Originalyttrandena finns hos Karlskrona kommun, miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och lämnas ut på begäran.

Varje yttrande sammanfattas under en rubrik namngiven efter vem som yttrat sig. Yttrandet besvaras sedan efter sammanfattningen i en blå ruta under rubriken *kommentar*. (Om det inkommit identiska yttranden eller mycket snarlika så sammanfattas dessa ihop. Om så är fallet står det angivet i inledningen av yttrandet.)

Privatpersoner benämns med initialer i sammanfattningen detta för att underlätta i samband med nätpublicering. När samrådsredogörelsen publiceras på nätet tas personuppgifter (förnamn, efternamn och fastighetsbeteckning) i rubrikerna bort och enbart initialer lämnas kvar.

Innehållsförteckning

Vad är en samrådsredogörelse?.....	2
Innehållsförteckning.....	4
Inledning	5
Förteckning av inkomna yttranden.....	6
Förändringar av planförslaget	7
Yttranden.....	8
Länsstyrelsen.....	8
Enskilda sakägare	10
Föreningar och intresseorganisationer.....	10
Myndigheter, organisationer och bolag	14
Politiska partier	22
Nämnder, förvaltningar och kommunala bolag	22
Företag.....	24
Övriga inkomna yttranden.....	26
Sändlista vid samrådet.....	34

Inledning

Bevarande och utvecklingsplanen för världsarvet Örlogstaden Karlskrona, har varit föremål för samråd mellan 18 oktober och 29 november 2024. Samrådstiden och samrådsmötet har annonserats i lokalpressen fredagen den 18 oktober 2024. Ett samrådsmöte hölls den 6 november 2024 på Docks, Skeppsbrokajen 14.

Under samrådstiden har Bevarande och utvecklingsplanen för världsarvet Örlogstaden Karlskrona funnits tillgänglig digitalt på Karlskrona kommuns webbplats: www.karlskrona.se

Följande synpunkter framfördes på samrådsmötet:

- Kan man koppla bebyggelseinventeringen till gällande detaljplaner?
- Bra material och positivt att all fakta är samlad på ett ställe. Underlaget kommer att komma väl till nytta och det är viktigt att göra reklam för underlaget. Det är viktigt att sprida kunskap till fastighetsägare.
- Hur lång tid har det tagit att ta fram underlaget?
- Är materialet tillgängligt på hemsidan?

Förteckning av inkomna yttranden

Insändare:	Datum:	Kommentar:
Länsstyrelsen	2024-11-29	
Sakägare		
-		
Föreningar och intresseorganisationer		
Föreningen Gamla Carlsrona	2024-11-19	
Björkholmens byalag	2024-11-27	
Fastighetsägarna Syd	2024-12-10	Förlängd svarstid
Myndigheter, organisationer och bolag		
Fortifikationsverket	2024-10-21	
Statens fastighetsverk	2024-11-13	
Region Blekinge	2024-11-29	
Försvarsmakten	2024-11-29	Ingen erinran
Politiska partier		
-		
Nämnder, förvaltningar och kommunala bolag		
Räddningstjänsten	2024-11-27	
Kultur- och fritidsnämnden	2024-12-04	Förlängd svarstid
Drift- och servicenämnden	2024-12-18	Förlängd svarstid
Karlskrona kommuns råd för funktionshinder och delaktighet	2024-12-04	Ingen erinran
Företag		
Utklippan fastigheter	2024-11-13	
Forell fastigheter	2024-12-02	
Forell fastigheter	2024-12-02	
Övriga inkomna yttranden		
Y S	2024-11-29	

Förändringar av planförslaget

- Planens avgränsning har förtydligats med en egen rubrik, ”Avgränsning”, under avsnittet ”Om bevarande- och utvecklingsplanen”. Stycket innehåller en karta med världsarvets och buffertzonens gräns
- Under fliken ”Om bevarande- och utvecklingsplanen” har det förtydligats med text om att översiktsplanen inte är bindande, att den ska hållas aktuell och aktualitetsprövas. Det har även förtydligats med att planen har kulturmiljöperspektivet i fokus.
- Begreppet attribut har vidareutvecklats och förklarats under en egen rubrik, ”Världsarvets attribut”, under avsnittet ”Världsarv”.
- Kartan har försetts med lager för detaljplaner, fastigheter samt gränser för världsarvet och världsarvets buffertzon.
- Bebyggelseinventeringen har kompletterats med information om gällande bestämmelser i detaljplan i de fall det finns skydds-, varsamhetsbestämmelser, rivningsförbud och utökad lovplikt.
- Under fliken ”Kvarter och Byggnader” har läsanvisningarna kompletterats med uppgifter om att det finns information om detaljplanebestämmelser i bebyggelseinventeringen.
- Byggnadsminnesbesluten för de statliga byggnadsminnena inom bevarande- och utvecklingsplanens område finns nu tillgängliga genom en länk i kartans pop-up fönster för respektive byggnad. Tidigare fanns bara besluten för de enskilda byggnadsminnena tillgängliga.
- Lagret för planens riktlinjer i kartan har fått namnet ”Riktlinjer” istället för det tidigare ”Bevarande och utveckling”. Detta för att tydliggöra riktlinjer för utveckling.
- Redaktionella förändringar.

Yttranden

Länsstyrelsen

Yttrande över samråd för Bevarande och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona, Karlskrona Kommun

Er beteckning: MSN.2022.4553

Bakgrund

Kommunstyrelsen i Karlskrona kommun beslutade den 8 oktober 2024 att samrådsversionen för bevarande och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona skulle skickas ut på samråd.

Bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona är digital och syftar till att åstadkomma en hållbar utveckling av världsarvsstaden Karlskrona. Du kan ta del av förslaget på www.karlskrona.se/bevarandeochutvecklingsplan.

Bevarande och utvecklingsplanen innehåller riktlinjer för hur världsarvets och stadens kulturhistoriska värden ska bevaras samtidigt som stadens utvecklingsmöjligheter lyfts. Planen ska förtydliga hur kommunen värderar stadens värden så att redan befintliga lagkrav i plan- och bygglagen ska kunna efterlevas.

Länsstyrelsens synpunkter.

Länsstyrelsen ser det som mycket positivt att kommunen tar fram en bevarande och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona och att den kopplas till befintliga planinstrument som ett tematiskt tillägg till ÖP. Kommunen har tagit fram ett pedagogiskt, innehållsrikt, lättillgängligt och genomarbetat material som kommer att vara till stor nytta.

Som påpekas i inledningen av planen så innebär den inga nya krav eller restriktioner utan är ämnad att göra det tydligt och transparent för både kommun och fastighetsägare vad som kan ligga till grund för ett framtida ställningstagande. Planen förtydligar hur kommunen värderar staden, riksintresset och världsarvet så att redan befintliga lagkrav i Plan- och bygglagen ska kunna efterlevas. Planen kommer också att bli ett viktigt verktyg i den fortsatta dialogen mellan länsstyrelsen och kommunen i frågor som rör hanteringen av världsarvet och riksintresset för kulturmiljövården.

Synpunkter:

- Vid genomläsning så har länsstyrelsen inte hittat att det finns någon förklaring på begreppet ”attribut”. Finns det så är det bra och kommunen kan bortse från denna synpunkt. Men om det inte finns en förklaring skulle en sådan behövas. Det kan vara bra att i det sammanhanget förklara att ”attributen” inte är en officiellt fastställd

lista utan en tolkning av vilka fysiska objekt, strukturer och karaktärsdrag som bär upp världsarvets värden. Länsstyrelsen har deltagit genom referensgruppen i framtagandet av de attribut som tas upp i planen och har därför inga synpunkter på dessa nu. Men det kan vara bra om kommunen ändå upplyser om att de alltid kommer att vara föremål för viss tolkning i samband med att planerade förändringar blir aktuella och att denna tolkning kräver samsyn mellan olika parter.

- Ett förslag som har dykt upp vid genomläsning är att det skulle vara att önskvärt om byggnaders nuvarande skydd i detaljplan kan framgå i planen. Om det är möjligt att länka till/kunna få upp aktuell detaljplan skulle det vara bra. Kanske kan det noteras som ett önskemål för framtida utvecklingsarbete, om kommunen också tycker att det vore lämpligt och görbart.
- Om det är möjligt att kunna visa kvartersnamn och fastighetsgränser i kartan skulle det öka tydligheten, i alla fall ur länsstyrelsens synpunkt.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Lena Ekroth med planarkitekt Anna Thyrvin som föredragande. I ärendet har också bebyggelseantikvarie Magnus Johansson deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kommentar:

Ett avsnitt om attribut har lagts till under fliken Världsarv. Där redogörs det för vad ett attribut är, hur de listade attributen har valts ut och var de hittas i underlaget.

I bebyggelseinventeringen har byggnadernas skydd i detaljplan lagts till. Där framgår också om byggnaden omfattas av utökad lovplikt. I kartan har ett lager med detaljplaner lagts till.

I kartan har ett lager med fastigheter lagts till. Där framgår namn på fastigheten och fastighetsgränser.

Enskilda sakägare

Inga enskilda sakägare har yttrat sig.

Föreningar och intresseorganisationer

Föreningen Gamla Carlskrona

Föreningen ställer sig mycket positiv till bevarande- och utvecklingsplanen. Vi ser att vi kommer att ha mycket användning av programmet i vårt fortsatta föreningsarbete. Programmet inspirerar till att fördjupa kunskaperna kring världsarvet.

Kommentar:

Kommunen tycker det är roligt att Föreningen Gamla Carlskrona är positiv till Bevarande- och utvecklingsplanen och att föreningen kommer ha användning av underlaget.

Björkholmens byalag

Björkholmens Byalag har erbjudits att ge synpunkter på förslaget till bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona och lämnar följande kommentarer.

Karlskrona kommuns bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona är digital och innehåller riktlinjer för hur världsarvets och stadens kulturhistoriska värden ska bevaras samtidigt som stadens utvecklingsmöjligheter tas upp. Planen ska förtydliga hur kommunen värderar staden, riksintresset och världsarvet så att redan befintliga lagkrav i plan- och bygglagen (PBL) ska kunna efterlevas. Planen ska därmed tydliggöra vilken typ av bedömningar som kan ligga till grund för ett framtida ställningstagande.

Materialet som presenteras är till övervägande del en sammanställning av information från olika källor och är ett bra kunskapsunderlag. Det är väl strukturerat och karttjänsten gör det lätt att hitta information om världsarvet i de delar som rör Trossö och Björkholmen och för den delen också om stadens utveckling under olika tidsepoker och om enskilda byggnaders kulturhistoriska värden.

I planen redovisas och kommenteras också sådana regler som på olika sätt anger förutsättning för hur kulturhistoriska värden ska och bör hanteras vid bedömning av utveckling/förändring och bevarande vilket ger en bra överblick och kan hjälpa enskilda fastighetsägare. I planen presenteras även

de allmänna riktlinjer som kommunen vill förhålla sig till i stadsplaneringen och vid hantering av enskilda bygglov.

Vi tycker att detta är en bra sammanställning med positiva avsikter.

För stadsdelen Björkholmen beskrivs de allmänna riktlinjerna så här:

- **Björkholmens småskaliga tomtindelning och bebyggelsestruktur** är känslig för ny bebyggelse som bryter av i skala, struktur och höjd. Området har successivt vuxit fram och präglas av småskalig bebyggelse från olika tider, det är därför relativt tåligt för nya kompletteringar så länge dessa följer områdets skala och struktur. Områdets särpräglade topografi och de öppna utblickarna mot omgivande vatten ska fortsatt vara läsbart.

Eftersom de allmänna riktlinjerna anger att Björkholmen är känslig för ny bebyggelse, alltså förändring, anser vi att det är viktigt att komplettera kunskapsmaterialet med information om gällande detaljplaner, som reglerar byggrätter och villkor för markanvändning. Detta bör också inkludera hur kommunen framöver vill hantera detta med avseende på bevarande och utveckling. Här på Björkholmen har vi en gällande plan från 1920-talet som anger en helt annan bild av vad kommunen uttrycker i bevarande- och utvecklingsplanen och som oftast mest ställer till det för enskilda fastighetsägare när förändring ska diskuteras. Här finns några små grönområden kvar, men som saknar nödvändigt skydd. Här finns anslutande område som i plan är grönområde, men som sedan lång tid används som parkeringsyta och här har diskuterats förändring av gator och byggande av stora parkeringshus. Vi anser att kommunens avsikter bör klargöras bättre i bevarande- och utvecklingsplanen så att det kan utgöra underlag vid framtagande av kommunens översiktsplan och i den dagliga hanteringen av stadsdelen.

Det är också bra om kommunen tar fram ett särskilt material för fastighetsägare på Björkholmen som förklarar vilka regler som gäller vid olika typer av ändringar. Ett sådant material kan ge kunskap och förståelse till enskilda och det kan bli en bra grund för dialog när det gäller bygglov och andra förändringar.

Kommentar:

Bevarande- och utvecklingsplanen skriver inte att Björkholmen är känslig för ny bebyggelse utan att området är relativt tåligt för nya kompletteringar så länge dessa följer områdets skala och struktur.

I bebyggelseinventeringen har byggnadernas skydd i detaljplan lagts till. Där framgår också om byggnaden omfattas av utökad lovplikt. I kartan har ett lager med detaljplaner lagts till.

Kommunen är medveten om att detaljplanen för Björkholmen är gammal och i behov av revidering.

Bevarande- och utvecklingsplanen ses inte som ett underlag till kommande översiktsplan utan ett tillägg till gällande översiktsplan.

Kommunen avser inte ta fram något ytterligare underlag med regler specifikt för Björkholmen utan området följer bevarande- och utvecklingsplanens övriga upplägg. Som stöd till enskilda hänvisas till de generella riktlinjerna samt det specifika för Björkholmen som lyfts dels i stadsdelsanalysen, dels i bebyggelseinventeringen. Riktlinjer för området går även att utläsa i kartan under lagret ”Riktlinjer”.

Fastighetsägarna Syd AB

Kopplat till samråd i planärende MSN.2022.4553 har Fastighetsägarna Syd såsom branschorganisation beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på av Miljö- och Samhällsbyggnadsnämnden förelagt ärende rörande Bevarande och Utvecklingsplan för Världsarvet Karlskrona, nedan benämnt BUVK.

Fastighetsägarna Syd och dess distriktsstyrelse i Karlskrona vill uttrycka följande synpunkter rörande ovanstående ärende.

- Viktigt att BUVK endast används i vägledande syfte och att inga utökade krav tillkommer kopplat till denna.
- BUVK bör utvärderas löpande i samband med utvärdering av ÖP.
- Materialval och utveckling av material skall inte hindras av BUVK, om t.ex fönster kan skapas av underhållsfritt material med samma utseende och karaktär så bör BUVK inte hindra detta för att undvika risk att underhållskostnader på fastigheter blir dyrare än nödvändigt.
- Viktigt att se BUVK som ett hjälpmedel och inte ett styrdokument.
- Vi känner viss oro för att BUVK blir mer bevarandeplan än utvecklingsplan.
- BUVK minskar inte behovet av dialog mellan fastighetsägare och tillståndsgivare i t.ex bygglovsärenden i samband med förbättrings- och underhållsarbeten på fastigheter.
- Viktigt att fortsatt använda sunt förnuft när olika regelverk krockar, energi – brand – bevarande – världsarv – ljud.
- Vi ställer oss frågande till om det är rimligt att hela BUVK ligger helt tillgänglig för alla inklusive främmande makt, helt utan lösen eller andra krav på accessbegränsning.

- Viktigt att BUVK inte i sig själv blir kostnadsdrivande i samband med renoveringar och reparationer.
- Problematiskt när man skall återställa till sidohängda utåtgående fönster så skall man hänga ut genom det ena fönstret och putsa det vid sidan. Det blir ännu farligare med ett tre luftsfönster och flaggfönster då det blir en ruta längre bort och högre upp).
- Vid krav på att äldre byggteknik skall användas så finns det ingen tillgänglig kompetens att utföra dom / samt materialval som görs i begränsade upplagor så detta blir väldigt kostnadsdrivande om det över huvud taget finns att tillgå. Problem kan säkert uppstå redan innan BUVK.

Kommentar:

Bevarande- och utvecklingsplanen ska inte bli ett nytt styrdokument med nya krav. Kommunen hänvisar till de inledande styckena under fliken ”Om bevarande- och utvecklingsplanen” där det tydligt framgår att Bevarande- och utvecklingsplanen innebär i sig inga nya krav eller restriktioner utan ska göra det tydligt och transparent för både kommun och fastighetsägare vad som kan ligga till grund för ett framtida ställningstagande. Där framgår även att planen aktualitetsprövas i likhet med kommunens översiktsplan då den är ett tillägg till denna.

Bevarande- och utvecklingsplanen i sig hindrar inga byten till underhållsfria och moderna material. Det är lagstiftning om bevarande av kulturvärden som ibland kan stoppa detta på grund av byggnadens kulturhistoriska värde och värdet i ursprungliga byggnadsdelar.

Syftet med planen är att ha kulturmiljöperspektivet i fokus och lyfta vilka värden som är viktiga att beakta för att kunna utveckla staden på ett hållbart sätt utifrån detta perspektiv. Planen innehåller även en utvecklingsdel.

Kommunen instämmer i vikten av en fortsatt dialog mellan fastighetsägare och miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen gällande fastigheters utveckling.

Vad gäller vikten av sunt förnuft när olika regelverk krockar, energi – brand – bevarande – världsarv – ljud så gör miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen alltid ställningstaganden utifrån gällande lagstiftning och där ingår att göra avvägningar mellan olika intressen.

Gällande frågan om det är rimligt att underlaget ligger helt tillgängligt för alla inklusive främmande makt så är det något som hanteras av länsstyrelsen i enlighet med Haagkonventionen för skydd av kulturesskatter i händelse av väpnade konflikter från 1954 och Blue shield. Kommunen har stämt av detta med länsstyrelsen som svarar att; ”Att tillgängliggöra information fritt på nätet innebär alltid en viss risk eftersom man inte styr över hur den kan komma att användas och i

vilket syfte. Men med detta sagt så bedömer Länsstyrelsen att nyttan med att sprida kunskap om bebyggelsens kulturvärden överväger risken att denna kunskap missbrukas. Informationen i Bevarande- och utvecklingsplanen innebär ju bara att redan rådande förhållanden tydliggörs. Att kulturvärdena är kända för förvaltare och allmänhet är avgörande för att dessa ska kunna tas tillvara på ett klokt sätt”.

Gällande synpunkten om att bevarande- och utvecklingsplanen inte får bli kostnadsdrivande så hänvisar vi återigen till att underlaget inte innebär några nya krav eller restriktioner utan att det är redan befintliga lagkrav som tydliggörs.

Beträffande synpunkten om faran vid fönsterputsning av utgående fönster så anser kommunen inte att fönsterputsning kan föranleda att alla äldre kulturhistoriskt värdefulla fönster får bytas ut. Självklart är säkerhetsfrågan av största vikt och det finns säkert metoder för att putsa fönster på ett säkert sätt utan att medföra ett kostnadsdrivande fönsterbyte.

Myndigheter, organisationer och bolag

Fortifikationsverket

Jag har läst igenom de delar som berör Fortifikationsverkets fastigheter i bevarande- och utvecklingsplanen (MSN.2022.4553) och hittat några korrektur. Detta är alltså inte ett formellt remissvar som tar ställning till innehållet.

- Liewen 6 – Sjöofficersmässen. Byggnadsminnesbeslutet har uppdateras. Sjöofficersmässen är numera skyddat som en del av Marinbasen Karlskrona beslutat 2023-03-30 med skyddsbestämmelser (inte skyddsföreskrifter) fastställda 2024-01-12. Bebyggelseregistret (BeBR)
- Riksantikvarieämbetet (raa.se). Texten behöver därför ses över och uppdateras. · ·I området ”Norr om Varvsgatan” under avsnittet Historik står det att Gömda parken var en gåva 1986 från Fortifikationsverket. Det ska istället stå: Fortifikationsförvaltningen (som var en del av Försvarsmakten). Fortifikationsverket bildades som en egen myndighet först 1994.
- Under ”Världsarv” i avsnittet ”Befästningar” står det att ”Kastellet ritades av Erik Dahlbergh och består av en stor dojon”. Det ska vara ”donjon”.

Och sen har jag en fråga: vad betyder ”rSoOUV”? OUV vet jag vad det är men vad står ”rSo” för?

Kommentar:

Även om det framhålls att det inte är ett formellt remissvar som tar ställning till innehållet så väljer kommunen att kommentera synpunkterna.

I byggnadsinventeringen har namnet på byggnadsminnet omfattande Liewen 6 ändrats och uppdaterats med de nya skyddsbestämmelserna.

Byggnadsminnesbesluten för de statliga byggnadsminnena inom bevarande- och utvecklingsplanens område finns nu tillgängliga genom en länk i kartans pop-up fönster för respektive byggnad.

Felaktigheterna gällande Fortifikationsverket och donjonen har korrigerats.

Förkortningen rSoOUV har ändrats till den korrekta rSOUV med förklaringen Retrospective Statement of Outstanding Universal Value.

Statens fastighetsverk

Inledning

SFV har fått Bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona från Karlskrona kommun för samråd den 25 oktober 2024. SFV förvaltar fastigheter i åtta av Sveriges världsarv och svarar i detta yttrande i rollen som fastighetsförvaltare av fastigheter inom världsarvet Örlogsstaden Karlskrona.

Sammanfattning och SFV:s synpunkter

Bevarande- och utvecklingsplanen innehåller riktlinjer för hur världsarvets och stadens kulturhistoriska värden ska bevaras samtidigt som stadens utvecklingsmöjligheter lyfts.

Bevarande- och utvecklingsplanen innebär i sig inga nya krav eller restriktioner utan ska göra det tydligt och transparent för både kommun och fastighetsägare vad som kan ligga till grund för framtida ställningstaganden. Planen ska förtydliga hur kommunen värderar staden, riksintresset och världsarvet så att redan befintliga lagkrav i plan- och bygglagen (PBL) ska kunna efterlevas.

SFV ser att det är positivt att kommunen tagit fram en bevarande- och utvecklingsplan och bedömer att den har ett väl genomarbetat innehåll. SFV har dock ett par medskick.

Under rubriken världsarv presenteras världsarvet OUV (Outstanding Universal Value) och attributen omnämns på tre ställen. Det vore bra att presentera attributen under en egen rubrik för ökad tydlighet om vilka de är och hur de förhåller sig till OUV:et.

Världsarvets buffertzonen omnämns vidare på tre ställen under rubriken Världsarv, dess storlek anges men inte hur det avgränsas, tex av ett riksintresseområde eller naturreservat etc. Den verkar inte heller gå att plocka fram i kartan. Det vore bra att tydliggöra buffertzonen omfattning.

De moderna flyghangarerna kallas i löptexten för "flygmagasin" men i bildtext för "flyghangar". SFV föreslår att en gemensam benämning används och föreslår flyghangar. Vidare skulle ni kunna förtydliga att det är den enda sjöflygstation som fortfarande har kvar sin ursprungliga utformning och karaktär i Sverige, och att det är ett viktigt minnesmärke från den militära flygets barndom.

I texten om residenset har ni skrivit av skyddsbestämmelserna (1993 kallades dessa för skyddsföreskrifter). Vi föreslår att ni istället lägger in en kopia av regeringsbeslutet, tex som en bilaga, och i texten istället hänvisar till de gällande skyddsföreskrifterna från 1993.

Beredning

I detta ärende har enhetschef för Kulturmiljöenheten Lisa Roas Jacobsen beslutat. Kulturmiljöspecialist Magnus Reuter Dahl har handlagt ärendet. I den slutliga handläggningen har också Helene Hanes, kulturmiljöspecialist och Maria Nordh, fastighetschef SFV Syd deltagit.

Kommentar:

Ett avsnitt om attribut har lagts till under fliken Världsarv. Där redogörs det för vad ett attribut är, hur de förhåller sig till världsarvets OUV, hur de listade attributen har valts ut och var de hittas i underlaget.

Under fliken ”Om bevarande- och utvecklingsplanen” har vi lagt till ett stycke om avgränsning med en karta över världsarvets och buffertzonen gränser.

Vad gäller flygmagasin så har ordet ändrats till flyghangar. Det har i byggnadsinventeringen förtydligats med att det är den enda sjöflygstation som fortfarande har kvar sin ursprungliga utformning och karaktär i Sverige, och att det är ett viktigt minnesmärke från den militära flygets barndom.

Byggnadsminnesbesluten för de statliga byggnadsminnena inom bevarande- och utvecklingsplanens område finns nu tillgängliga genom en länk i kartans pop-up fönster för respektive byggnad.

Försvarsmakten

Försvarsmakten avstår i detta fall från att yttra sig gällande samråd för bevarande och utvecklingsplan för Örlogsstaden.

Som stöd för bedömning av om planen innebär risk för skada på riksintresse för totalförsvarets militära del hänvisar Försvarsmakten till att aktuellt planeringsunderlag finns att ta del av på Försvarsmaktens hemsida (www.forsvarsmakten.se/riksintressen) och i riksintressekatalogen för aktuellt län. På hemsidan finns bland annat kartunderlag för de öppet utpekade riksintresseanspråken (både som pdf-kartor i katalogen och som geodata). I katalogen finns värdebeskrivningar för de olika riksintressena och fördjupad information om riksintressen för totalförsvarets militära del samt information om vilka åtgärder som kan innebära påtaglig skada på riksintressena.

Kommentar:

Synpunkterna noteras.

Räddningstjänsten i Östra Blekinge

Räddningstjänsten har tagit del av den digitala planen och ställer sig positiv till denna. Planen är en värdefull sammanställning av kulturhistoriska värden med bevarandekrav.

Utifrån räddningstjänstens perspektiv finns alltid en risk för att kulturhistoriska värden kan gå förlorade genom olyckor. En brand kan för alltid förstöra en värdefull byggnad. Under senare år har flera byggnader med ett högt kulturvärde skadats allvarligt i Europa.

Många av byggnaderna i Karlskrona har inte ett brandskydd som motsvarar de krav på brandsäkerhet som ställs idag. Exempelvis finns många byggnader inne på Marinbasen som har ett högt skyddsvärde där det saknas alternativa utrymningsvägar och är uppförda helt utan brandcellsgränser. Det innebär att de vid en brand kan komma att bli svåra att rädda. Många av dessa står idag tomma, bland annat på grund av det skulle kosta mycket att uppgradera dessa för att klara skäligen krav på personsäkerhet.

Räddningstjänsten har fått utökade krav på sig att genomföra tillsyn på statliga och kyrkliga kulturminnen. Det regleras i föreskriften MSBFS 2021:8 föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Räddningstjänsten Östra Blekinge har i sin tillsynsplan tagit höjd för att genomföra tillsynsbesök på samtliga byggnader som är byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen (1988:950) eller kyrkobyggnader som omfattas av 4 kap. 3–4 §§ samma lag vart 5:e år. Under år 2024 har Marinbasens byggnader kontrollerats och flera krav har riktats mot fastighetsägaren.

Krav som ställs enligt Lag om skydd mot olyckor kan påverka kulturvärden. Därför finns ett krav på att den som ansvarar för tillsynen ska vid behov genomföra samråd med kommunala förvaltningar eller statliga myndigheter innan beslut om föreläggande fattas. Samrådet syftar till att undvika att förelägga om åtgärder som står i strid med annan lagstiftning.

För närvarande har vi flera ärenden där vi genomfört samråd men också ett ärende som överklagats till Länsstyrelsen.

Vi har även ett pågående samarbete med Svenska kyrkans stift (Blekinge/Skåne) gällande bevarande av kulturföremål i kyrkor som har som mål att det ska finnas en plan för att rädda föremål i händelse av brand.

Räddningstjänsten anser att Bevarande och utvecklingsplanen kan bilda ett bra underlag för tillsynsverksamheten, men också för räddningstjänstens planering av räddningsinsatser i kulturbyggnader. Helst hade vi sett att det samlades in ytterligare material i form av planritningar, vilket hade underlättat vårt arbete. Vid bedömningar av vilket brandskydd som kan anses vara skäligt eller för att styra en räddningsinsats kan ritningar vara avgörande för vilka beslut som fattas.

Vår bedömning är att planen bildar ett bra underlag för att identifiera byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla och samtidigt skapa en kunskapsgrund för Räddningstjänstens myndighetsutövning.

Kommentar:

Kommunen ser positivt på att Räddningstjänsten fått utökade krav på sig att genomföra tillsyn på statliga och kyrkliga kulturminnen och hoppas att bevarande- och utvecklingsplanen kan vara ett underlag där det lätt går att hitta information.

Kommunen förstår värdet av planritningar och att dessa hade underlättat Räddningstjänstens arbete, men har bedömt att det blir ett för detaljerat underlag i bevarande- och utvecklingsplanen.

Region Blekinge

Region Blekinges uppdrag är att främja en hållbar utveckling i hela Blekinge. Våra ansvarsområden är hälso- och sjukvård, folkhälsa, regional tillväxt, infrastruktur, kollektivtrafik, kultur och bildning. Region Blekinge har i egenskap av regionalt utvecklingsansvar i Blekinge tagit del av förslaget till "Bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona".

Örlogsstaden Karlskrona skrevs i december 1998 in på världsarvslistan och blev därmed det nionde världsarvet i Sverige. Motiveringen till utnämningen var följande: *"Karlskrona är ett utomordentligt väl bevarat exempel på en europeiskt planerad örlogsstad inspirerad av anläggningar i andra länder. Karlskrona har i sin tur tjänat som förebild för andra anläggningar med liknande uppgifter". Örlogsbasen spelade en viktig roll under de århundraden när storleken på ett lands flottstyrka var en avgörande faktor i europeisk realpolitik, och Karlskrona är den bäst bevarade och mest kompletta av dem som finns kvar."*

Programmets syfte och huvuddrag

Bevarande- och utvecklingsplanen är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen Karlskrona 2050. Världsarvsfrågorna är viktiga i samband med både bevarande och utveckling av staden och det är nödvändigt att den fortsatta utvecklingen av staden sker på ett hållbart sätt som både beaktar världsarvets värden och som bidrar till en hållbar utveckling av våra kulturmiljöer.

Bevarande- och utvecklingsplanen syftar till att åstadkomma en hållbar utveckling av världsarvsstaden Karlskrona. Den innehåller riktlinjer för hur världsarvets och stadens kulturhistoriska värden ska bevaras samtidigt som stadens utvecklingsmöjligheter lyfts. Bevarande- och utvecklingsplanen innebär i sig inga nya krav eller restriktioner, utan ska göra det tydligt och transparent för både kommun, fastighetsägare och andra aktörer vad som kan ligga till grund för ett framtida ställningstagande. Planen förtydligar hur kommunen värderar staden, riksintresset och världsarvet så att redan befintliga lagkrav i Plan- och bygglagen (PBL) ska kunna efterlevas.

Bevarande- och utvecklingsplanen innehåller följande delar:

- En dokumentation av staden utifrån olika nivåer; staden, stadsdelen, kvarteret och byggnaden.
- En klassificering av byggnadernas och miljöernas/ platsernas värden. Vad är kulturhistoriskt intressant och vilka värden är viktiga att bevara?
- En beskrivning av hur vi kan stärka de kulturhistoriska värdena.
- En helhetsbeskrivning av staden som vid sidan om byggnaderna även belyser stråk, platser, ytor, siktlinjer, volymer och strukturer i staden.
- En beskrivning av hur vi kan bygga vidare i staden med utgångspunkt i världsarvets värden.

Planen innehåller också Stadsdelsanalyser som beskriver alla områden inom världsarvet och i dess buffertzonen, bortsett från de omkringliggande öarna med befästningar och Drottningkärs kastell, Kungsholms fort, Skärva herrgård samt Lyckeby Kronokvarn. Även varvets och marinbasens område har exkluderats i planen. Stadsdelsanalysen inkluderar en helhetsbeskrivning av stadsdelen och dess kulturhistoriska värde, både vad gäller byggnaderna och även stråk, platser, ytor, siktlinjer, volymer och strukturer i staden. I enlighet med Unescos rekommendation om det historiska urbana landskapet så ser Bevarande- och utvecklingsplanen på helheten och samspelet mellan olika komponenter i staden.

I planens bebyggelseinventering presenteras byggnader med kulturhistoriska värden att ta tillvara vid ändring och det anges vilka byggnader som är kulturhistoriskt särskilt värdefulla. Med underlaget som vägledning kan åtgärder planeras och utföras på ett varsamt sätt och så särskilt värdefull bebyggelse inte förvanskas. För varje byggnad listas byggnadsdelar och karaktärsdrag som är viktiga att ta tillvara för att byggnadens kulturhistoriska värden ska bibehållas.

Bevara och utveckla

Region Blekinge anser att Bevarande- och utvecklingsplanen på ett väl genomarbetat och omfattande sätt både visar hur Örlogsstaden Karlskrona ska bevaras och hur den kan utvecklas. Planen är gjord som en interaktiv rapport som både innehåller kartor och text. På kommunens hemsida finns även en informationsfilm framtagen som pedagogiskt förklarar hur planen är uppbyggd och var olika avsnitt återfinns i planhandlingen. Det finns även ett fördjupningsavsnitt kring exempelvis riksintresset för Kulturmiljövården och annat material att fördjupa sig i planen.

Region Blekinge har sedan tidigare skickat med inspel till Bevarande- och utvecklingsplanen via deltagande i referensgrupp för planen samt i styrgruppen för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona.

Det går att utläsa att Bevarande- och utvecklingsplanen är ett underlag till stadsplaneringen och bebyggelseutvecklingen. Samtidigt görs alltid en bedömning från fall till fall i konkreta ärenden. I samband med övergripande planerings- och utvecklingsfrågor behöver många olika intressen vägas samman. Ett medskick till fortsatt arbete med planen är att utveckla dess

framåtsyftande och möjliggörande delar. Går det exempelvis att tona ner eller byta ut skrivningar i avsnittet kommunens riktlinjer kring ”får inte”.

Kommentar:

Formuleringen ”får inte” refererar till den lagstiftande regleringen av värdefull bebyggelse och i enlighet med t.ex. PBL 8 kap 13 § så används därför den formuleringen. (*En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturbistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt **får inte** förvanskas. PBL 8:13*)

Politiska partier

Inga politiska partier har yttrat sig över bevarande och utvecklingsplanen.

Nämnder, förvaltningar och kommunala bolag

Yttranden utan erinran har inkommit från följande: Karlskrona kommuns råd för funktionshinder och delaktighet.

Kultur- och fritidsnämnden

Den 8 oktober 2024 beslutade kommunstyrelsen att skicka förslaget till samråd för bevarande- och utvecklingsplanen för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona. Förslaget har distribuerats till berörda myndigheter, föreningar och andra aktörer.

Bevarande- och utvecklingsplanen, som är digital, syftar till att stödja en hållbar utveckling av Karlskrona som världsarvsstad. Planen innehåller riktlinjer för att skydda stadens kulturhistoriska värden samtidigt som utvecklingsmöjligheter framhävs. Den förtydligar kommunens syn på stadens värden och stödjer efterlevnaden av gällande lagkrav i plan- och bygglagen.

Kultur- och fritidsförvaltningen har deltagit i processen via världsarvssamordnaren i den interna referensgruppen och ser positivt på planens innehåll och framtida användning. Planen har tydliga kopplingar med de övergripande målen och strategiska prioriteringarna i förvaltningsplanen för Örlogsstaden Karlskrona. Den kommer att vara ett viktigt verktyg och planeringsunderlag för att främja både bevarandet och utvecklingen av världsarvet.

Förslag till ändringar och kommentarer:

Ändra förkortningen för Retrospective Statement of Outstanding Universal Value från RsoOUV till rSOUV enligt internationell standard.

Inom världsarvsområdet finns många byggnadsminnen, varav vissa inte räknas i planen som attribut för världsarvets universella värde. Trots detta är de en del av världsarvet genom sin placering inom området och bidrar betydande till stadens kulturmiljö. Byggnadsminnesförklaringen tilldelas byggnader av nationellt värde och är det starkaste skydd en byggnad kan få enligt svensk lagstiftning. Detta skulle kunna förtydligas ytterligare i planen.

- Världsarvets attributmarkering på kartan:
 - Vattenborgen är markerad som attribut men saknas i texten. Förslag till formulering: Vattenborgen är en viktig del i världsarvets utveckling med koppling till vattenförsörjning.
 - I kartan saknas den markeringen av världsarvets attribut på slutningsmuren nära Sjöofficersmässen och gömda parken.
 - Ångcentralen på Stumholmen uppfördes under tiden då ön fortfarande hade en militär funktion och bedöms vara av särskilt kulturhistoriskt värde. På kartan saknas dock en markering för byggnaden som attribut för världsarvet, vilket väcker frågan om den bör betraktas som ett element kopplat till den obrutna militärhistoriska utvecklingen på ön.
- Den historiska stadsplanens markering saknas på kartan för Björkholmen, trots att kvarters- och gatustrukturens indelning i stadsdelen är ett viktigt attribut för världsarvet. Det kan vara värt att överväga att lägga till en markering för Björkholmens område, liknande en markering också över Västra och Östra Prinsgatan.
- Bevarande- och utvecklingsplanen beskriver utförligt de viktiga attributen för världsarvet inom olika stadsdelar. För att göra planen mer tydlig och pedagogisk kan det vara värdefullt att lyfta fram de övergripande attributen för världsarvet under fliken 'Världsarv'. En kortfattad sammanställning av de primära attributen för Örlogsstaden Karlskrona – med fokus på de historiska och arkitektoniska element som definierar stadens värde som världsarv – kan placeras inledningsvis. Därefter kan läsaren enkelt hänvisas till respektive stadsdel för mer detaljerad information om de specifika attributen för varje område.
- Några viktiga byggnader för världsarvet vid gränsen mellan det civila och militära området nämns i planen, men de beskrivs inte i sin helhet eller visas på kartan. Det vore positivt och önskvärt att utreda möjligheten att utveckla innehållet i Bevarande- och utvecklingsplanen genom att lyfta fram även de byggnader och platser som är viktiga för världsarvet men som är klassade som skyddsobjekt. Det skulle också vara värdefullt att kunna beskriva viktiga världsarvsattribut inom militärområdet.
- I framtiden är det önskvärt att vidareutveckla innehållet i Bevarande- och utvecklingsplanen genom att inkludera även andra områden av betydelse för världsarvets särskilt stort universella värde. Detta kan omfatta områden med skyddsobjekt samt platser som Lyckeby kronokvarn, Skärva herrgård och Drottningkärs kastell.

Kommentar:

Förkortningen för Retrospective Statement of Outstanding Universal Value har ändrats till rSOUV.

Under avsnittet om byggnadsminnen under fliken ”Läs mer” har texten förtydligats i enlighet med kultur- och fritidsnämndens förslag; *Inom världsarvsområdet finns många byggnadsminnen, varav vissa inte räknas i planen som attribut för världsarvets universella värde. Trots detta är de en del av världsarvet genom sin placering inom området och bidrar betydande till stadens kulturmiljö. Byggnadsminnesförklaringen tilldelas byggnader av nationellt värde och är det starkaste skydd en byggnad kan få enligt svensk lagstiftning.*

I kartan har vattenborgen listats i text under ”Världsarvets attribut”. Slutningsmuren finns med som text men har inte en punktmarkering då muren saknas i kartunderlaget. Gömda parken har inte bedömts vara ett världsarvsattribut inom stadsdelen. Inte heller ångcentralen har bedömts utgöra ett världsarvsattribut.

Den historiska stadsplanen har enbart märkts ut på Trossö. Prinsgatan och Köpmansgatan har kompletterats på kartan.

Ett avsnitt om attribut har lagts till under fliken Världsarv. Där redogörs det för vad ett attribut är, hur de listade attributen har valts ut och var de hittas i underlaget. Avgränsningen för bevarande- och utvecklingsplanen är den civila staden och därför har de attribut utanför detta område inte omnämnts. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen instämmer dock i kultur- och fritidsnämndens synpunkt om att det vore positivt att framöver bygga på planen så att den även inkluderar andra delar.

Drift- och servicenämnden

Planen är ute på remiss till och med 29 november, men drift och servicenämnden har fått uppskov med att svara till nämndsmötet i december. Personal från projektavdelningen har deltagit i referensgrupp under planens utarbetande och har inga övriga synpunkter på den.

Planen är digital och nås via den här länken:

<https://www.karlskrona.se/bevarandechoutvecklingsplan>

Den innehåller riktlinjer för hur världsarvets och stadens kulturhistoriska värden ska bevaras samtidigt som stadens utvecklingsmöjligheter lyfts.

Det finns olika flikar för att nå världsarvsbeskrivningen, stadsdelsanalyserna och bebyggelseinventeringen. Bland annat finns en interaktiv karta där karaktärsdrag, historik och riktlinjer finns för de olika stadsdelarna och även byggnader av historiskt värde.

Bevarande- och utvecklingsplanen innebär i sig inga nya krav eller restriktioner utan ska göra det tydligt och transparent för både kommun och fastighetsägare vad som kan ligga till grund för ett framtida ställningstagande. Planen ska förtydliga hur kommunen värderar staden, riksintresset och världsarvet så att redan befintliga lagkrav i Plan- och bygglagen (PBL) ska kunna efterlevas.

Bevarande- och utvecklingsplanen omfattar det område som utgör världsarvet och dess buffertzona, bortsett från de omkringliggande öarna med befästningar och Drottningkärs kastell, Kungsholms fort, Skärva herrgård samt Lyckeby kronokvarn. Även varvets och marinbasens område har exkluderats i detta skede.

Kommentar:

Företag

Utklippan fastigheter

Inkommer med följande synpunkter.

Rekommendationer gällande fönster verkar vara slentrianmässigt detsamma på samtliga hus jag kollat:

” Vid fönsterbyte ska nya fönster utformas med hänsyn till byggnadens karaktär och värden. Fönster bör vara i trä och ha smäckra dimensioner på karm och båge. Indelning och hängning bör vara likt ursprungligt utförande.”

Fönster som byts idag görs med fler aspekter än att enbart vara ursprungliga, vilket rekommendationen enbart riktar in sig på.

De ska vara energieffektiva och uppfylla dagens energinormer. Det innebär flerglasfönster med större tyngd än de ursprungliga och därmed kraftigare karmar. De ska vara underhållsfria vilket innebär att materialvalet inte enbart är trä. Utseendet torde vara viktigare än att det är just trä. Hyresgäster ska kunna putsa fönster utan risker eller fara för person – vilket utåtgående fönster innebär.

Ta bort den generella rekommendationen eller nyansera den avsevärt är min synpunkt.

Kommentar:

Rekommendationerna gällande fönster grundar sig på inventeringen som utgör underlag för bedömningen. Kommunen kan dock hålla med om att formuleringar återkommer och upprepas. Skälet till detta är att det inte lätt går att beskriva på ett varierande sätt.

Byggnaderna är beskrivna främst utifrån en kulturmiljöaspekt. Hur man bevarar ett fönster samtidigt som man energieffektiviserar har också belysts i underlaget. Önskan om att fönster ska vara underhållsfria är svår att uppnå, däremot är det lättare att underhålla fönster av traditionella material.

Forell Fastigheter

Gällande Karlskrona Kommuns Bevarande- och utvecklingsplan för världsarvet Örlogsstaden Karlskrona. Jag ska försöka fatta mig kort.

Jag ser denna bibel för bevarandet av Karlskrona som mycket negativ för både oss som fastighetsägare, boende på trossö och för Karlskrona stad.

Kommunens Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltning/bygglovsavdelning är redan idag mycket skickliga med vad vi får göra med våra fastigheter som blir väldigt bra både för er och Karlskronas UTVECKLING. Vi vill inte att våra fastigheter ska vara oattraktiva att bo i, därför underhåller vi dem och UTVECKLAR dem genom exempelvis fönsterbyten, tilläggsisolering, takbyten, inreder vindar mm.

Därför blir jag idag upprörd när jag läser om våra och många andras fastigheter som underhålls med hög klass.

Ni beskriver dem såhär "Husen har genomgått ovarsamma ändringar", "Byggnaden har bevarat sin representativa karaktär även om förvanskning skett på detaljnivå, bl.a. genom fönsterbyte", "Den är relativt välbevarad med undantag för ovarsamt fönsterbyte och stora takkupor" och så vidare.

Dessa fönsterbyten ni kallar förvanskning och ovarsamma är extremt kostsamma och komplicerade att utföra. Arklimästaren 22 kommenteras "Fönstren har dock bytts ut", dessa fönster har specialbeställts för att exakt efterlikna original med alla detaljer.

Fönsterbyten gynnar både boende och fastighetsägare. Självklart ska det göras på ett korrekt sätt anpassat efter fastigheten, men man kan inte bibehålla originalfönster som ni har beskrivit i princip varenda fastighet här i er plan.

Att montera ett till fönster innanför originalfönster rekommenderas, hur mycket förvanskas inte då insidan på fastigheten? Det ser ju hemskt ut. Det är ingen lösning. Vi måste kunna byta fönster och de stora fönstertillverkarna måste kunna tillverka dem, dessa exakta kopior som vi tvingats låta tillverka kan endast göras av speciella fönstertillverkare som gör mindre serier ofta till enbostadshus och därför är dessa inte certifierade för rätt brandklassning som krävs i flerbostadshus/ brandceller.

Om denna bevarandeplan genomförs så kommer det bli både extremt svårt och dyrt att hitta fönster som vi kan montera. Återigen, vi ska vara överens om utseende men vi kan inte gå hur långt som helst, det gaur inte. Det hoppas jag att ni förstår. Detta skulle ge en negativ påverkan för oss som fastighetsägare, boendemiljön på trossö samt för byggbolagen som sannolikt får än mindre att göra när fönsterbyten blir ännu svårare.

I Bevarande- och utvecklingsplanen kan man läsa om fastigheter som beskrivs som "mycket välbevarad" men som i mångas ögon ser ut att förfalla. Allt det gamla finns kvar, men fastigheten är varken utvecklad eller underhållen. Den är endast gammal. Det finns inte någonstans något konkret att läsa om Karlskronas utveckling i denna plan, detta är endast en bevarandeplan. Som inte behövs. Bygglovsavdelningen har redan denna inventering av fastigheter sedan flera år tillbaka, och det räcker med att de tjänstemän med rätt kompetens på den avdelningen kan bläddra och läsa i inventeringen innan beslut fattas som stöds av PBL och BBR.

Många av Karlskronas fastighetsägare är nu oroliga om planen klubbas igenom att man bara pekar på denna bibel av information om hur det SKA se ut och hur man byggde DÅ, den tekniska utvecklingen hur man kan göra nu och i framtiden hämmas. Trots att materialet ser identiskt ut, ni kan inte särskilja det. Nya/ moderna material kan ha betydligt bättre motståndskraft mot fukt, väga mindre och vara mer kostnadseffektiva, men vi förbjuds från att använda det.

"Färgsättning. Vid ommålning ska man sträva efter att en för byggnadens och bebyggelsemiljöns traditionsenlig färgsättning används."

"Underhåll. Byggnader ska underhållas med traditionella metoder och material eller metoder och material typiska för byggnadens tillkomstid. Äldre material ska i möjligaste mån bevaras. "

Framtidens teknik samt utveckling måste användas, allt var inte bättre förr. Ska vi använda oss av asbest för det var traditionsenligt på 60-70talet? Man hör ju hur dumt det låter.

Om följande citat stämmer

"Bevarande- och utvecklingsplanen innebär i sig inga nya krav eller restriktioner utan ska göra det tydligt och transparent för både kommun och fastighetsägare vad som kan ligga till grund för ett framtida ställningstagande" så är denna plan helt onödig. Jättefint jobb man gjort men helt onödig. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen är redan nu väldigt duktiga på att bevara och utveckla Trossö för allas bästa.

Jag är inte heller övertygad att vem som i världen ska kunna gå in och läsa vilka byggnader på vilka adresser som är särskilt viktiga för Karlskrona och Sveriges historia. Ryssland bombar dessa byggnader i Ukraina just nu.

Slutligen

Det kanske är precis tvärtom, att ni istället för att fokusera på bevarandet, så ska denna plan fokusera på utvecklingen av Karlskrona. Den nyaste fastighet jag hittar som inventerats här på Trossö är byggd för 50 år sedan, vi har utvecklat och förnyat Karlskrona sedan dess, och även dessa nya fastigheter är värda att bevara.

Kommentar:

Tanken med bevarande och utvecklingsplanen är att ta fram ett tydligt underlag för bland annat fastighetsägare och boende i Karlskrona.

Byggnaderna är beskrivna utifrån ett kulturmiljöperspektiv. En beskrivning av en ovarsam åtgärd relaterar till huruvida åtgärden har genomförts på ett sätt som tagit hänsyn till kulturvärdena och byggnadens ursprungliga arkitektur avseende både utformning och material.

Bevarande- och utvecklingsplanen medför inte att kommunen gör andra ställningstagande än idag. Det kommer bara bli tydligare för fastighetsägare hur kommunen resonerar. En dialog i varje enskilt fall kommer fortsatt kunna has.

Kommunen anser att utvecklingsperspektivet med riktlinjer är bra belyst. Alla riktlinjer för utveckling är samlade i kartan. Det kan dock ha varit svårt att hitta till utveckling i kartan. Efter samrådet har kommunen valt att förtydliga kartan och kalla lagret i kartan för riktlinjer.

Som ni skriver så har bland annat bygglovsavdelningen redan använt sig av bebyggelseinventeringen under ett antal år. Kommunen ser ett mervärde i att materialet blir öppet och tillgängligt för att öka transparensen inför beslutsfattandet.

Underlaget är som tidigare påpekats inriktat på att visa hur kulturmiljövärden ska tas tillvara. Om framtida teknik leder till att kulturvärden kommer kunna tas tillvara på ett bättre sätt så är kommunen givetvis positiv till detta.

Bevarande- och utvecklingsplanen är tänkt att underlätta att följa varsamhetskravet i plan- och bygglagen. Detta är ett ansvar som fastighetsägare redan har.

Gällande synpunkten om bombningar av värdefulla byggnader så är det en fråga som hanteras av länsstyrelsen i enlighet med Haagkonventionen för skydd av kulturogendom i händelse av väpnade konflikter från 1954 och Blue shield. Kommunen har stämt av detta med länsstyrelsen som svarar att; ”Att tillgängliggöra information fritt på nätet innebär alltid en viss risk eftersom man inte styr över hur den kan komma att användas och i vilket syfte. Men med detta sagt så bedömer Länsstyrelsen att nyttan med att sprida kunskap om bebyggelsens kulturvärden överväger risken att denna kunskap missbrukas. Informationen i Bevarande- och utvecklingsplanen innebär ju bara att redan rådande förhållanden tydliggörs. Att kulturvärdena är kända för förvaltare och allmänhet är avgörande för att dessa ska kunna tas tillvara på ett klokt sätt”.

Gällande synpunkten att kommunen ska se mer på utveckling med tanke på att den yngsta byggnaden i underlaget är 50 år gammal så finns det exempel på även yngre bebyggelse, bland annat Urmakaren 78 från 1990-talet. Det framgår även att all bebyggelse, äldre än 25 år har inventerats. Tanken är även att underlaget kan utvecklas och utökas framöver.

Forell Fastigheter- yttrande nr 2

Yttrande angående bebyggelseinventering och uttalande i denna.

Undertecknad har ett ganska stort bestånd av hyresfastigheter i centrala Karlskrona, fastigheterna är i mycket bra skick och mycket välvårdade samt välgjorda val vid renoveringar och ombyggnationer där vi tillfört ca 35 nya lägenheter på vindar i samråd med byggnadsnämnden och fått beröm för fina ombyggnationer och nyproduktion.

När man då läser bebyggelseinventeringen så får man helt annat intryck då man läser om sina egna fastigheter, uttryck som förfulande , förvanskning , ovarsamma fönsterbyten, fönstren har dock bytts ut, förfulande kupor, att en person ensam får uttrycka sig så är skrämmande, vi har alltid haft en god kontakt med byggnadsnämnden och fått till bra lösningar vid ombyggnationer.

Vid byte av fönster har jag varit noga med att komma så nära originalutseendet som varit innan, oftast har fönstret varit utbytt en gång innan och ofta då plastfönster, de fönster vi bytt ut är inte på något sätt förfulande utan en återgång av det gamla utseendet fast i modernt utförande vad gäller energi och att hyresgästen skall få det tystare i sin lägenhet samt ett fönster som är komfortabelt vid putsning. Det har framkommit att fönster skall helst vara sidohängda, och i stället för treglas så kan man i stället sätta in ett löst fönster för energins skull, ja vill man gå tillbaka 100 år i tiden så är det ju en bra lösning, men idag vill hyresgästen ha lättskötta fönster vid putsning och vädring.

Som fastighetsägare vill man även ha fönster som har god kvalitet och låga underhållskostnader, den person som gjort inventeringen nämner ofta renovering av gamla fönster som ofta är helt slut, jag välkomnar denna person som tydligen lever i en värld av drömmar och på den tiden när arbetskraft inte kostade nånting, jag har renoverat fönster för jättebelopp men som varit lika skeva för det och detta är totalt utkastade kostnader.

Jag nämner ett exempel här som varit katastrofalt.

ARKLIMÄSTAREN 22

Denna vackra fastighet var i ett bedrövligt skick när vi köpte den och därför beslöt vi att renovera hela utsidan, dvs nytt tak med ny svall, renovering av skorstenar, ny puts på gård och gatusida, byte av entreport till äldre stil samt utbyte av fönster.

Samtliga fönster och balkongdörrar var i bedrövligt skick, trots att vi lagt mycket arbetstid i försök att renovera dem och nu togs beslut att byta dem, det förslags på fönster vi tyckte ogillades av tjänsteman vid byggnadsnämnden, dock godkändes de mot gårdssida senare, byggnadsnämnden vill att fönster mot gatan skulle likna dem som satt innan med synliga gångjärn och nåt som liknade vinkelbeslag.

Vi besökte ett antal fabriker för att hitta fönster som liknade dessa som var innan, vi hittade ett företag som kunde göra med synliga gångjärn men inte

med vinkelbeslag, efter mycket om och men bestämdes att dessa skulle köpas in och monteras.

Idag har vi facit:

Fönstren är betydligt svårare att putsa vid tre bågar då man inte kan sträcka sig ut och putsa det tredje fönstret utan fastighetsägaren får sköta detta, fönstrena har ett betydligt större underhållskostnad än de fönster fastighetsägaren ville ha.

Vi har gjort en undersökning där vi tillfrågat både boende och förbipasserande om de ser något speciellt angående utseendet på dessa fönster, men ingen har lagt märke till något speciellt så man undrar vad tanken var.

Denna förändring av utseende som inte syns kostade mig bara mig ca 600000 kronor i bara ökad materielkostnad.

Samtidigt som byggnadsnämnden fått de fönster man velat ha så står det i bevarandeplanen att man tyvärr bytt fönster i fastigheten!

I sådana fall bör då byggnadsnämnden ta dess extrakostnader.

Därför riktar jag massiv kritik hur man uttrycker sig i bevarandeplanen och att dessa synpunkter skall tas bort och att fastighetsägaren skall ansvara för att liknande fönster som var från början i fastigheten monteras men med ett modernt utförande vad gäller komfort och ljudnivå.

Kommentar:

Bebyggelsen och de åtgärder den genomgått är beskriven utifrån ett kulturmiljöperspektiv.

Se även svar ovan.

Övriga inkomna yttranden

1. YS

Inledningsvis så behöver det framföras en komplimang för det gedigna arbetet och den pedagogiska digitala utformningen av rubricerad plan.

Vid deltagande i en presentation för Världsarvs guider och Världsarvsambassadörer på Blekinge Läns Museum den 21/11 reagerades omedelbart när "halva världsarvet" med varvet och marinbasen på södra Trossö, Lindholmen och Söderstjärna va exkluderade. Motivering va att det va begränsat tillträde för allmänheten och föremål för sekretess. Argumenten kan bara förstås till viss del. Vad som mer kan förstås är möjligheten att begränsa omfånget och karaktären av arbetet i en första omgång för att sen återkomma med en andra. Därför bör den här första delen redan i rubriksättningen spegla innehållet med tillägget "Den civila staden" för att ge fortsatt utrymme för"Den militära staden" som direkt eller senare sammanfogas till en helhet.

För att belysa behovet, skillnaden och likheten mellan delarna kan Amiralitetskyrkan Ulrika Pia tas som exempel. Den ligger inflikad mellan militärområden (som i historisk tid inte hade någon tillträdesbegränsning för innevånarna) men är ändå idag tillgänglig för allmänheten och en av pärlorna i världsarvet Örlogsstaden Karlskrona. Den är militär i det avseendet att medlemmar i församlingen är anställda i Försvarmakten och deras familjer bosatta i Karlskrona eller Ronneby. Som provisorium för den aldrig färdigbyggda kyrkan vid klockstapeln har den en tiden varit gulmålad för att se ut som en stenbyggnad. Den har säkert flera andra begränsande bevarande- och utvecklingsaspekter samt flera intressenter som är ansvariga och berörda av det t.ex.i form av Byggnadsminne, vilket självklart borde framgå i planen.

En annan väsentlig sak är att uppfylla syftet med att ge fastighetsägare och kommunen rättesnöre för vad som gäller för detaljplaner, bygglov och bevarandeskydd m.m. för den militära staden även om fastighetsägare är FortF, SVf och SK (Saab Kockums) samt att det finns andra intressenter som också har en viktig roll i sammanhanget. Det är dessutom av allmänt intresse av vad som finns i världsarvet och gäller för det även om det normalt inte går att få tillträde rent fysiskt.

Ett annat exempel i gränslandet mellan civilt och militärt är det gamla fängelset där vissa byggnader finns kvar inne på varvsområdet, det är inte med som världsarvsattribut, men vad gäller för det?

Det framgår även på kommunens hemsida vikten av helheten: "Det är inte en specifik byggnad som gör Karlskrona till ett världsarv, utan Örlogsstadens helhet. Det är den civila staden, befästningar, örlogsvarv och örlogshamn, samt de anläggningar i omgivningen som haft betydelse för örlogsbasens försörjning."

Om man summerar världsarvsattributen i form av byggnader från boken med samma rubrik så av inalles 50 är ett knappt 10 civila, knappt 20 militära och drygt 20 i en blandning från militärt till civilt, där en del är med i planen andra inte och med lite olika grad av information. Uppenbart så är huvudsynpunkten att planen skall innehålla en fullständig helhet av Världsarvet Örlogsstaden Karlskrona, även den del som idag används militärt eller för produktion, underhåll och stöd av försvarsmateriel till Marinen i ett levande världsarv.

Kommentar:

Under framtagandet av Bevarande- och utvecklingsplanen har arbetet förankrats i Världsarvsrådet där både Marinbasen, Fortifikationsverket och SAAB/Kockums är representerade. De har instämt i bedömningen att deras områden och byggnader inte ska belysas i detta skede.

Förslaget om att förtydliga att underlaget berör den civila staden är bra. Därför har detta förtydligats under fliken ”Om bevarande- och utvecklingsplanen”.

Kartan har kompletterats med ett nytt lager med detaljplaner som visar planer i ett större område än det inventerade området.

Sändlista vid samrådet

Kommunstyrelsen
Kommunledningsförvaltningen
Drift- och servicenämnden
Funktionsstödsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Äldrenämnden
Socialnämnden
Kunskapsnämnden
Arbetsmarknadsnämnden

Gamla Carlskrona
Fastighetsägarna Syd AB
Företagarföreningen KFH
Karlskrona Centrumförening

Björkholmens byalag
Saltö Ekholmens Trädgårds-
och intresseförening

Kommunala Pensionärsrådet
Brottsförebyggande rådet
Kontaktperson för synskadade
Räddningstjänsten
Affärsverken Karlskrona AB
Visit Karlskrona

Länsstyrelsen
Försvarsmakten
Polismyndigheten Region Syd
Region Blekinge
Blekinge museum

Marinbasen
Saab Kockums
Fortifikationsverket
Statens Fastighetsverk

För kännedom:
Blekinge läns tidning
Sydöstran

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Kristina Stark
förvaltningschef

Anna-Karin Skiöld
bebyggelseantikvarie